

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİ VE İLKÖĞRETİM SEKİZİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNDE DEĞERLER EĞİTİMİ

Mustafa KELEŞ¹, Oğuzhan YONCALIK²

Makalenin Geliş Tarihi: 22/10/2019
Makalenin Kabul Tarihi: 17/12/2019

ÖZ

Bu çalışma T.C Milli Eğitim Bakanlığı değerler eğitimi programında yer alan değerlerin, ilköğretim 8. sınıfta okuyan öğrencilerin tutum ve davranışlarına aktarılmasında beden eğitimi ve spor dersinin yerini ve önemini araştırmak amacıyla yapılmıştır. Araştırma 2017-2018 Eğitim-Öğretim Yılında Kırşehir’de bulunan bazı devlet okullarında öğrenim görmekte olan ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 146 kız ve 161 erkek öğrenci olmak üzere toplam 307 sekizinci sınıf öğrencisi üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Veriler yazarlar tarafından oluşturulan ‘Beden Eğitimi ve Spor Dersinde Değerler Eğitimi Anketi’ kullanılarak, uygun örnekleme yöntemi ile toplanmıştır. Sonuç olarak, öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersinde en çok kazandıklarını düşündükleri değer 4.43 ortalama ile “Cesaret-liderlik” değeridir. Bunu sırasıyla “Sorumluluk alma”, “Özgüven”, “Vatanseverlik”, “Çalışkanlık”, “Dostluk”, “Saygılı olma”, “Temiz olma”, “Doğruluk dürüstlük”, Eşit davranma” değerleri izlemiştir. En düşük kazanım puanına ise 4.00 ile “Misafirperverlik” değeri sahiptir. Öğrencilerin cinsiyetleri bakımından değer kazanım düzeyleri arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Sporcu lisansı olmayan öğrencilerle karşılaştırıldığında, lisanslı olarak takım sporları ve bireysel sporlar yapan öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersinde değer kazanımının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Başka bir deyişle hem beden eğitimi ve spor dersine katılıp hem lisanslı olarak spor yapan öğrenciler daha fazla değer kazanımına sahiptir denilebilir.

Anahtar Kelimeler: Değerler Eğitimi, Beden Eğitimi ve Spor

PHYSICAL EDUCATION AND SPORT LESSON AND VALUES EDUCATION IN THE 8TH GRADE SECONDARY SCHOOL STUDENTS

ABSTRACT

This study was carried out to investigate the importance and place of physical education and sports lesson in transferring the values included in the values education program of T.R. Ministry of National Education to the attitudes and behaviors of 8th grade students. The study was conducted on a total of 307 eighth grade students, 146 female and 161 male students, who were studying in some public schools in Kırşehir during the 2017-2018 academic year. In the research, correlational model was used. Data were collected by using the Values Education Questionnaire in Physical Education and Sports Lesson developed by authors with the appropriate sampling method. Results showed that the value that students think they gained the most in Physical Education and Sports Lesson was “Courage-leadership” value with an average of 4.43. This was followed by the values of “taking responsibility”, “self-confidence”, “patriotism”, “hardworking”, “friendship”, “being respectful”, “being clean”, “honesty”, and “being equal”. In addition, the value that the students think they gained the least was “Hospitality” value with the lowest score of 4.00. There was no significant difference between students’ scores of values in terms of gender. It is determined that the licensed students who do team and individual sports have a significantly higher scores of values they gained in Physical Education and Sports Lesson when compared with the students who do not have license. In other words, it can be said that students who participate in physical education and sports classes and who do sports as licensed have more value gain.

Key Words: Values Education, Physical Education and Sports

¹ Kırıkkale Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Kırıkkale, Türkiye

² Nevşehir Milli Eğitim

* Bu çalışma Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında sunulan yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

GİRİŞ

Değer, nesnelere, varlıklara veya faaliyetlere ahlaksal, ruhsal, toplumsal açıdan ya da estetik açıdan verilen önem ya da üstünlük derecesi olarak tanımlanabilir¹⁴. Türk Dil Kurumu değer kavramını; “bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet” olarak tanımlamaktadır²².

Değerler kişilerin işlerinin ve günlük yaşantılarının ayrılmaz bir parçası olan ve kişinin yaşamına anlam kazandıran ideallere, tercihlere, kararlara ve davranışlarına yol gösteren inançlar ve tutumlardır^{7,16,18}.

Beden eğitimi ve spor öğretmenleri her kademedeki okullarda öğrencilerle kolayca iletişim kurabilmektedirler. Beden eğitimi derslerinde spor kıyafetleri içinde olmaları, birlikte oyun oynayabilme olanağına sahip olmaları, antrenmanlardan ve müsabakalardan kaynaklı olarak okul dışında da birlikte olabilmeleri, birlikte yemek yemeleri, seyahat etmeleri, ortak heyecanlar sonrası üzüntü ve sevinci paylaşabilmeleri nedeniyle öğrenciye daha yakın olabilmektedirler ve isterlerse kolaylıkla öğrencilerin güvenini kazanabilmektedirler. Beden eğitimi ve spor değerler eğitimi için kolay, güçlü, eğlenceli ve sürdürülebilir bir yoldur¹⁰. Liselerde beden eğitimi ve spor dersinin ahlaki gelişime etkisinin araştırıldığı bir başka çalışmada; ahlaki yargı ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. Bunun yanı sıra spor yapan öğrencilerin, spor yapmayan öğrencilere göre daha yüksek ahlaki yargı düzeyine sahip olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca spor yapan öğrencilerin yaptıkları spor branşına göre ahlak yargı düzeylerinin farklılık göstermediği ifade edilmiştir¹. Yine Türkçe ve Beden Eğitimi öğretim programları ile bütünleştirilmiş değerler eğitimi programının etkililiği ortaya konmuştur⁶.

Farklı ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de ebeveynler ve eğitim çalışanları bu değerler eğitiminin önemini ve gerekliliğinin farkındadırlar¹². Değer eğitimi üzerine yapılan çalışmalar her geçen gün artmaktadır¹⁷.

Bu çalışmanın amacı T.C. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yürürlüğe alınan Değerler Eğitimi Yönergesi’nde yer alan ve tüm derslerle ilişkilendirilen değerlerin, İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin tutum ve davranışlarına aktarılmasında beden eğitimi ve spor dersinin yerini ve önemini incelemektir. Bu kapsamda öğrencilerin cinsiyetleri, lisanslı sporcu olma durumları ve yaptıkları spor türü de dikkate alınmıştır.

MATERYAL VE METOT

Örneklem

Bu çalışmanın örneklemini, 2017-2018 Eğitim-Öğretim Yılında Kırşehir’de bulunan devlet okullarında öğrenim görmekte olan ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 146 kız öğrenci ve 161 erkek öğrenci olmak üzere toplam 307 sekizinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır, kontrol grubunu ise 34 kız 44 erkek öğrenci olmak üzere toplam 78 öğrenci oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada beden eğitimi ve spor dersine katılan öğrencilerin, derste edindikleri somut yaşantılar sonucunda kazandıkları değerleri ölçebilmek amacıyla yazarlar tarafından geliştirilen ‘Beden Eğitimi ve Spor Dersinde Değerler Eğitimi Anketi’ kullanılmıştır. Veri toplama formu kişisel bilgiler ve anket sorularının yer aldığı iki temel

bölümden oluşmaktadır. Kişisel bilgiler kısmında cinsiyet, lisanslı olarak spor yapma durumu, kaç yıldır sporcu lisansına sahip olduğu ve hangi spor türünün yapıldığı başlıkları yer almaktadır. İkinci kısmında ise, 30 sorudan oluşan değerler eğitimi anketi yer almaktadır. Anket formundaki maddelere verilecek cevaplar 1=Kesinlikle Katılmıyorum, 2=Katılmıyorum, 3=Kararsızım, 4= Katılıyorum, 5= Kesinlikle Katılıyorum olarak derecelendirilmiştir. Anket formu üç alt boyuttan oluşmaktadır. Alt boyutlar “Toplumsal ve dini değerler”, “Bireysel değerler” ve “Demokratik değerler” şeklindedir. Anket formunun çözümlenmesinde artan puanlar artan değer kazanımı anlamına gelmektedir.

Veri Toplama Aracının Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Anket geliştirmede dört kriter referans alınmıştır, bu kriterler problemin tanımlanması, madde yazma, uzman görüşü alma ve ön uygulama yapmadır³. Anket formunun hazırlanma sürecinde geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları da yapılmıştır. Bu bağlamda, öncelikle problem durumu tanımlanmış, maddelerin yazımı için alan yazın taraması yapılmış özellikle T.C. Millî Eğitim Bakanlığı'nın Değerler Eğitimi Yönergesinde bulunan değerler dikkate alınmış ve bu doğrultuda maddeler hazırlanmıştır. Kapsam geçerliği açısından uzman görüşü alınmış ve alınan görüşler doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Başlangıçta 35 madde olarak hazırlanmış anket formu, uzman görüşü doğrultusunda 30 maddeyi kapsayacak şekilde tasarlanmıştır. Kapsam geçerliliğinin sağlanması için uzman görüşü alınmıştır. Dil açısından da uzman görüşü alınarak anket formuna son şekli verilmiştir. Hazırlanan bu anket formu ile ön uygulama yapılmıştır. 34 kız 44 erkek öğrenci ile gerçekleştirilen ön uygulama sonucunda, ankete verilen cevap süresi, hazırlanan soruların katılımcılar tarafından anlaşılma durumu test edilmiştir. Anket formu T.C. Millî Eğitim Bakanlığı'nın Değerler Eğitimi Yönergesinden aktarıldığı şekliyle üç alt boyuttan oluşmaktadır. Alt boyutlar toplumsal ve dini değerler, bireysel değerler ve demokratik değerlerden oluşmaktadır. Cronbach alfa iç güvenilirlik katsayısı değerinin anketin genelinde .96, toplumsal ve dini değerler alt boyutunda .95, bireysel değerler alt boyutunda .85, demokratik değerler alt boyutunda ise .82 olduğu görülmüştür.

Tablo 1. Değerler eğitimi anketi alt boyutları ve maddeleri

Alt Boyutlar	Maddeler
Toplumsal ve Dini Değerler	Adil olma değerini kazandırır.
	Aile birliğine önem verme değerini kazandırır.
	Alçakgönüllülük değerini kazandırır.
	Doğruluk, dürüstlük değerini kazandırır.
	Dostluk değerini kazandırır.
	Empati kurma değerini kazandırır.
	Fedakâr davranma değerini kazandırır.
	Hoşgörü, duyarlılık değerini kazandırır.
	İyilik yapma değerini kazandırır.
	İyimser olma değerini kazandırır.
	Kibarlık değerini kazandırır.
	Misafirperverlik değerini kazandırır.
	Paylaşımçı olma değerini kazandırır.
	Saygılı olma değerini kazandırır.
	Selamlaşma değerini kazandırır.
	Sevgi duyma değerini kazandırır.
	Şefkat- merhamet duyma değerini kazandırır.
	Temiz olma değerini kazandırır.
	Nazik olma değerini kazandırır.

Bireysel Değerler	Bağımsız ve özgür düşünebilme değerini kazandırır.
	Cesaret, liderlik değerini kazandırır.
	Çalışkanlık değerini kazandırır.
	Estetik duyguların geliştirilmesi değerini kazandırır.
	Özgüven değerini kazandırır.
Demokratik Değerler	Sorumluluk alma değerini kazandırır.
	Atatürkçülük değerini kazandırır.
	Demokratik olma değerini kazandırır.
	Eşit davranma değerini kazandırır.
	Kültürel mirasa sahip çıkma değerini kazandırır.
Vatanseverlik değerini kazandırır.	

Verilerin toplanması

Veriler 2017-2018 Eğitim-Öğretim Yılı'nda Kırşehir'de bulunan devlet okullarında öğrenim görmekte olan sekizinci sınıf öğrencilerinden uygun örnekleme yöntemi ile toplanmıştır. Ulaşılabilir olması ve elverişliliği bakımından uygun örnekleme yöntemi, araştırma konuları hakkında bilgilerin daha hızlı toplanması sebebiyle tercih edilen bir yöntemdir².

Örneklem Grubu

Araştırma 2017-2018 Eğitim-Öğretim Yılı'nda Kırşehir ilindeki bazı okullarda öğrenim gören 307 (üç yüz yedi) 8. sınıf öğrencisi üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bu öğrencilerin 146'sı kız, 161'i erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Bu öğrencilerin 174'ü lisanlı olarak spor yaptığını beyan etmiştir. Lisanlı olarak spor yaptığını beyan eden öğrencilerin 39'u 1 yıldır; 69'u 2 yıldır; 56'sı üç yıldır; 10'u ise 4 yıldır lisanlı olarak spor yaptığını belirtmiştir. Lisanslı sporcu olan öğrencilerin 75'i bireysel sporları; 99'u takım sporları yapmaktadır.

Verilerin analizi

Verilerin analizi SPSS paket programında yapılmıştır. Verilerin normal dağılıp dağılmadığı Shapiro-Wilk-W testi ile sınanmış ve bunun sonucu olarak verilerin analizinde parametrik testlere başvurulmuştur. Değişkenlerin birbirlerine etkisinin analizinde Pearson Korelasyon analizi, iki kategorili değişkenler için t testi, üç ve daha fazla kategorileri bulunan değişkenlerin analizinde One-way ANOVA ve kullanılmıştır.

BULGULAR

Tablo 2. Değerler eğitimi anketi madde ortalamalarının büyükten küçüğe sıralanması

	n	Ortalama	Standart Sapma
1. Cesaret, liderlik değerini kazandırır.	307	4.43	.84
2. Sorumluluk alma değerini kazandırır.	307	4.40	.85
3. Özgüven değerini kazandırır.	307	4.35	.93
4. Vatanseverlik değerini kazandırır.	307	4.34	.91
5. Çalışkanlık değerini kazandırır.	307	4.33	.84
6. Dostluk değerini kazandırır.	307	4.31	.88
7. Saygılı olma değerini kazandırır.	307	4.31	.91
8. Temiz olma değerini kazandırır.	307	4.27	.94
9. Doğruluk, dürüstlük değerini kazandırır.	307	4.26	.88
10. Eşit davranma değerini kazandırır.	307	4.24	.94
11. Paylaşımçı olma değerini kazandırır.	307	4.24	.95
12. Şefkat- merhamet duyma değerini kazandırır.	307	4.24	.92
13. Selamlaşma değerini kazandırır.	307	4.22	.92

14. Sevgi duyma değerini kazandırır.	307	4.20	.96
15. Hoşgörü, duyarlılık değerini kazandırır.	307	4.19	.91
16. Empati kurma değerini kazandırır.	307	4.19	.94
17. Fedakâr davranma değerini kazandırır.	307	4.19	.96
18. İyimser olma değerini kazandırır.	307	4.18	.92
19. Bağımsız ve özgür düşünebilme değerini kazandırır.	307	4.18	1.01
20. İyilik yapma değerini kazandırır.	307	4.17	.94
21. Kibarlık değerini kazandırır.	307	4.17	.95
22. Estetik duyguların geliştirilmesi değerini kazandırır.	307	4.16	.95
23 Demokratik olma değerini kazandırır.	307	4.16	1.03
24. Adil olma değerini kazandırır.	307	4.15	1.00
25. Nazik olma değerini kazandırır.	307	4.14	1.03
26. Alçakgönüllülük değerini kazandırır.	307	4.09	1.06
27. Atatürkçülük değerini kazandırır.	307	4.08	1.12
28. Aile birliğine önem verme değerini kazandırır.	307	4.05	1.10
29. Kültürel mirasa sahip çıkma değerini kazandırır.	307	4.04	1.09
30. Misafirperverlik değerini kazandırır.	307	4.00	1.06

Tablo 2 incelendiğinde ölçek maddelerinin cevap ortalamaları görülmektedir. Alınabilecek maksimum puan 5'tir ve bütün maddelerin ortalamaları 4 ve 4'ün üstündedir. Bu bağlamda öğrencilerin değer kazanımının yüksek olduğu söylenilebilir.

Tablo 2'de değerler eğitimi anketinde bulunan maddelerin puanları en yüksek olandan en düşük olana doğru sıralanmıştır. Cesaret, liderlik değeri 4.43 ile en yüksek ortalamaya sahipken, misafirperverlik değeri ise 4.00 ile en düşük ortalamaya sahiptir. En yüksek puana sahip on madde incelendiğinde toplumsal ve dini değerlerden dört değer, bireysel değerlerden dört değer ve demokratik değerlerden iki değer ilk on sırada yer almaktadır, bu değerlerin beden eğitimi ve spor dersi ile anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu düşünülmektedir. Bunun yanı sıra en yüksek puana sahip üç değer bireysel değerler olduğu dikkat çekmektedir.

Tablo 3. Cinsiyet, lisanslı sporcu olma ve yapılan spor türü değişkenlerine göre yapılan analiz sonuçları

Cinsiyet değişkenine göre değerler						
	Cinsiyet	n	Ortalama	SS	t	p
Değerler Eğitimi Anketi	Kız	146	125.57	21.34	-.660	.275
	Erkek	161	127.14	20.24		
Toplumsal ve Dini Değerler	Kız	146	79.08	14.25	-.712	.188
	Erkek	161	80.18	12.90		
Bireysel Değerler	Kız	146	25.71	4.26	-.672	.384
	Erkek	161	26.03	4.04		
Demokratik Değerler	Kız	146	20.86	3.93	-.140	.386
	Erkek	161	20.92	3.90		
Lisanslı sporcu olma değişkenine göre değerler						
	Lisans	n	Ortalama	SS	t	p
Değerler Eğitimi Anketi	Var	174	129.92	16.33	3.468	.000
	Yok	133	121.78	24.71		
Toplumsal ve Dini Değerler	Var	174	81.90	10.71	3.369	.000
	Yok	133	76.72	16.12		
Bireysel Değerler	Var	174	26.57	3.26	3.419	.000
	Yok	133	24.96	4.93		
Demokratik Değerler	Var	174	21.44	3.17	2.864	.000
	Yok	133	20.17	4.62		

Lisanslı olarak yapılan spor türü değişkenine göre değerler.

	Spor türü	n	Ortalama	Standart	F	p	Scheffe
Değerler Eğitimi Anketi	Lisans yok(1)	133	121.78	24.71	6.11	.002	1 ve 2-3
	Bireysel sporlar(2)	75	130.80	15.19			
	Takım sporları(3)	99	129.26	17.18			
Toplumsal ve Dini Değerler	Lisans yok(1)	133	76.72	16.12	5.71	.004	1 ve 2-3
	Bireysel sporlar(2)	75	82.29	9.79			
	Takım sporları(3)	99	81.60	11.40			
Bireysel Değerler	Lisans yok(1)	133	24.96	4.93	6.06	.003	1 ve 2-3
	Bireysel sporlar(2)	75	26.81	3.23			
	Takım sporları(3)	99	26.39	3.29			
Demokratik Değerler	Lisans yok(1)	133	20.17	4.62	4.36	.014	1 ve 2
	Bireysel sporlar(2)	75	21.69	2.96			
	Takım sporları(3)	99	21.26	3.32			

Tablo 3 incelendiğinde, öğrencilerin cinsiyetleri bakımından değerler eğitimi anketine verdikleri cevap ortalamalarına bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($p > .05$). Değerler eğitimi anketini oluşturan üç alt boyutu oluşturan maddelere verilen cevapların puan ortalamaları erkek öğrenciler lehine gözüke de cinsiyete göre değer kazanım düzeyleri arasında fark olmadığı söylenebilir.

Tablo 3' de görüldüğü gibi, sporcu lisansına sahip olanların değerler eğitimi anketi puan ortalamalarının sporcu lisansına sahip olmayanların ortalamalarından yüksek olduğu görülmektedir. ($p < .05$).

Tablo 3'e bakıldığında öğrencilerin katıldıkları spor türü değişkenine göre değerler eğitimi anketi puan ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu anlaşılmaktadır. Sporcu lisansı olmayan öğrencilerle karşılaştırıldığında, takım sporları ve bireysel sporlar yapan öğrencilerin değer kazanımının daha yüksek olduğu ve anlamlı bir farklılık ortaya çıktığı söylenebilir. Takım sporları ve bireysel sporlar yapan öğrenciler karşılaştırıldığında ise bireysel sporlar yapan öğrenciler lehine yüksek puanlar olduğu; ancak aralarında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmaya katılan öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersinde en çok kazandıklarını düşündükleri değer "Cesaret-liderlik" değeridir. Bunu sırasıyla "Sorumluluk alma", "Özgüven", "Vatanseverlik", "Çalışkanlık", "Dostluk", "Saygılı olma", "Temiz olma", "Doğruluk dürüstlük", Eşit davranma" değerleri izlemiştir. En düşük kazanım puanına ise "Misafirperverlik" değeri sahiptir. En yüksek puana sahip on madde incelendiğinde toplumsal ve dini değerlerden dört değer, bireysel değerlerden dört değer ve demokratik değerlerden iki değer ilk on sırada yer almaktadır, bu değerlerin beden eğitimi ve spor dersi ile anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu düşünülmektedir. Bunun yanı sıra en yüksek puana sahip üç değer bireysel değerler olduğu dikkat çekmektedir.

Öğrencilerin cinsiyetleri bakımından değerler eğitimi anketine verdikleri cevaplar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Değerler eğitimi anketini oluşturan üç alt boyutu oluşturan maddelere verilen cevapların puan ortalamaları erkek öğrenciler lehine gözüke de cinsiyete göre değer kazanım düzeyleri arasında fark olmadığı söylenebilir. Bu sonuç Sosyal Bilgiler Dersi için yapılan bir araştırma sonucuyla benzerlik göstermektedir¹⁹. Spor yapan öğrencilerin ahlak yargı

düzeylerinde cinsiyet değişkenine göre bir fark olmadığı vurgulanmıştır¹. Aynı şekilde bir başka çalışmada cinsiyete göre anlamlı bir farklılaşma olmadığı ifade edilmiştir⁶. Değerler eğitiminde kız öğrencilerin bilişsel davranış açısından, erkek öğrencilere göre daha başarılı olduğunu ve kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre değerlere ilişkin daha fazla olumlu nitelikte davranış sergilediğini belirten bir başka çalışma da mevcuttur⁴. Bununla beraber diğer bir araştırmada öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre değer algıları arasında anlamlı bir farklılık olduğu vurgulanmaktadır⁸.

Sporcu lisansına sahip olma değişkenine göre değerler eğitimi anketi puan ortalamalarına göre, lisanslı sporcular lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Diğer bir ifade ile beden eğitimi ve spor dersine katılan lisanslı öğrencilerin daha fazla değer kazandığı bulgusuna ulaşılmıştır. Spor, disiplin, barış, eşitlik, hoşgörü, erdem, hak, hukuk, haz, mutluluk, sevgi ve saygı gibi insan onuruna yakışan kavramları bünyesinde taşımaktadır¹³. Sporcularla sporcu olmayanların kişilik özelliklerinin farklı olduğu bildiren çalışmalar mevcuttur²³. Spor yapma durumunun kişilik özelliklerini olumlu etkilediği ifade edilmektedir²⁰. Spora katılan insanların kişilik gelişimlerinin spor tarafından desteklendiği belirtilmektedir¹¹. Spor yapan bireylerin toplumsal değerlere olan bağlılığının yüksek olduğu⁹; spor yapan öğrencilerin yapmayanlara göre daha yüksek ahlaki yargı düzeyine sahip olduğu¹; düzenli spora katılan öğrencilerin sorumluluk duygularının arttığı ve dışa dönük bir kişilik kazandıkları²⁰; spor yapıp yapmama değişkenine göre spor yapanlarda algı düzeyinin daha yüksek olduğu⁸; lisanslı olarak takım sporu ve bireysel spor yapan ile spor yapmayan öğrencilerin incelendiği bir çalışmada takım sporu ve bireysel spor yapanlar lehine anlamlı farkla karşılaşıldığı¹⁵ vurgulanmıştır. Değer bilincinin somut yaşantılarla içerik kazandığı²¹ ve değerlerin yaşayarak öğrenildiği, bu nedenle sadece bilişsel süreçlere hitap eden bir eğitimle değerleri öğretmemizin mümkün olmadığı, yaşamın içinde ki uygulamalara da ihtiyaç olduğunu belirtilmektedir⁵.

Öneriler;

Beden eğitimi ve spor dersi için yapılan bu araştırma diğer dersler için de yapılarak karşılaştırmalar yapılabilir. Araştırma özel okulları kapsayacak şekilde genişletilebilir. Beden eğitimi ve spor dersine katılan ve sporcu lisansına sahip olmayan öğrencilerin değer düzeyleri ölçüldükten sonra lisanslı olarak spor yapmaya yönlendirilebilir ve bu öğrencilerin kazanım düzeyleri yeniden ölçülüp karşılaştırma yapılabilir.

KAYNAKLAR

1. Akandere M., Baştuğ, G., Güler, ED. (2009). Orta öğretim kurumlarında spora katılımın çocuğun ahlaki gelişimine etkisi. Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi. 3(1), 59-68.
2. Aypay A. (2010). Genel öz yeterlik ölçeği'nin (GÖYÖ) Türkçe'ye uyarlama çalışması. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 11(2), 113-131.
3. Büyüköztürk Ş. (2005). Anket geliştirme. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi. 3(2), 133-151.
4. Demirhan İC. (2007). İlköğretim düzeyinde değerler eğitimi programının etkililiği. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Doktora Tezi. Ankara.
5. Dökmen Ü. (2002). Varolmak, Gelişmek, Uzlaşmak, İstanbul: Sistem Yayıncılık.
6. Engin G. (2014). Türkçe ve beden eğitimi öğretim programları ile bütünleştirilmiş değerler eğitimi programının etkililiği. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitimi Bilimleri Enstitüsü. Doktora Tezi. Çanakkale.

7. Erdem AR. (2003). Üniversite kültüründe önemli bir unsur: Değerler. Değerler Eğitimi Dergisi. 1(4), 55-72.
8. Erkol A. (2015). Bilecik ilinde bulunan 7-12. sınıf öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutum ve davranışlarının değerler eğitimi açısından incelenmesi. Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. Kütahya.
9. Güve, Ö. (1992). Spor anlayışımız ve sporun sosyo-ekonomik işlevi. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi. 8 (1), 35-42.
10. Kuter ÖF., Kuter M. (2012). Beden eğitimi ve spor yoluyla değerler eğitimi. İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama. 3(6), 75-94.
11. Küçük V., Koç H. (2004). Psiko-sosyal gelişim süreci içerisinde insan ve spor ilişkisi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 10, 131-142.
12. Meydan H., Kaymakcan R. (2014). Ahlak, Değer ve Eğitimi, İstanbul: Dem Yayınları.
13. Orhun A. (1992). "Fair play okul sporunda bir eğitim ilkesidir", Spor Bilimleri II. Ulusal Kongresi Bildirileri (20-22 Kasım 1992, Hacettepe Üniv., Ankara), Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yay. No. 3, Ankara: Onlar Ajans.
14. Öncül R. (2000). Eğitim ve Eğitim Bilimleri Sözlüğü, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
15. Özcan G., Yıldırım S. (2011). Lisanslı olarak takım sporu ve bireysel spor yapan ile spor yapmayan ortaöğretim öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin karşılaştırılması. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 11(2), 111-135.
16. Özgener Ş. (2004). İş Ahlakının Temelleri: Yönetmel Bir Yaklaşım, Ankara: Nobel Yayın.
17. Özsoy S. (2007). Değerlere dayalı bir ortam yaratmak eşittir daha iyi bir dünya yaratmak. İlköğretmen Dergisi. 14, 30-34.
18. Robbins SP. (1994). Örgütsel Davranışın Temelleri. (Çev. Sevgi Ayşe Öztürk) . Eskişehir: Etam A.Ş.
19. Sağlam E., Genç SZ. (2015). İlkokul 4. sınıf sosyal bilgiler programında belirlenen değerlerin kazanım düzeyleri. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi. Sayı: 4/4, 1708-1728.
20. Saygılı G., Atay E., Eraslan M., Hekim M. (2015). Düzenli olarak spor yapan ve yapmayan öğrencilerin kişilik özellikleri ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Kastamonu Eğitim Dergisi. 23(1), 161-170.
21. Şahin M. (2005). Yarışmaya ve Yaşamaya Yansıyan Etik, Spor Eğitiminin ve Performansının Felsefi Temelleri Sempozyumu, 8-9 Nisan, Manisa.
22. Türk Dil Kurumu (2018). Büyük Türkçe Sözlük Erişim: <http://tdk.gov.tr/> (18.09.2018).
23. Weinberg SR., Gould, D. (2007). Foundation of Sportand Exercise Psychology, Champaign, IL: Human Kinetics Publishers, s.40.